

Η ΩΦΕΛΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΖΩΟΛΟΓΙΑΣ

ΖΩΟΛΟΤΙΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΑΙ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ἡσυχία καὶ ἡ εὐημε-
ρία ἐν γένει μιᾶς χώρας ἐξαρτῶνται κατὰ πολὺν
ἐκ τῆς ἀναπτύξεως, ἣν ἔχουσι ἐν αὐτῇ ἡ γεωργία καὶ
ἡ κτηνοτροφία.

Ἐὰν αὗται δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένα εἰς μίαν χώ-
ραν, τότε δημιουργεῖται τεραστία διαφορὰ ζωῆς μεταξὺ
τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, ἔνεκα τῆς ἐλλείψε-
ως καὶ βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου, τότε λόγῳ τῆς δυ-
στυχίας, ἔνεκα τῆς ἀνεργίας, τῆς μαστιζούσης τὰς λαϊ-
κὰς μάζας, γεννῶνται αἱ διάφοροι ἐπαναστατικαὶ σκέ-
ψεις. Τότε οἱ ὀλίγοι γεωργοί, οἵτινες μὲ ὀλίγας γνώ-
σεις καὶ μὲ πλημμελῆ μέσα οἰμῶζον εἰς τὴν ἐργασίαν
καὶ εἶναι σκυμμένοι εἰς τὸ ἄροτρον ὅλην τὴν ἡμέραν
σκέπτονται, ὅτι δὲν λαμβάνουν ἐκ τῆς γῆς παρὰ τὸν
μέλανα ἄροτρον, ἐνῶ εἰς τοὺς ἄλλους παραχωροῦν τοὺς
καρποὺς τῶν κόπων των. Τότε οἱ ὀλίγοι κτηνοτρόφοι,
οἱ μὲ πολὺν ὀλιγωτέρας τῶν γεωργῶν γνώσεις καὶ μὲ
πολὺν πλημμερέστερα τῶν γεωργῶν μέσα σκέπτονται
ὅτι δὲν λαμβάνουν ἐκ τοῦ πλάνητος καὶ τρικυμιώδους
βίου των ἢ μόνον ὀλίγα ὄσιᾶ, ἅτινα ἀφίνει ὁ ἐκμε-
ταλλευτῆς των.

Σήμερον ἢ ἄλλοτε ὅλα τὰ κράτη ἔχουσι στρέψει τὴν
προσοχὴν των εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δύο τούτων σπου-
δαίων οἰκονομικῶν παραγόντων. Τὰ διάφορα περιο-
δικὰ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης ἀναγράφουν τὰς γνώ-
μας ἐπιστημόνων διαφόρων κλάδων, περὶ βελτιώσεως
τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας.

Ἐὰν ἄλλα κράτη ἐπιζητοῦν τὴν βελτίωσιν τῶν δύο
τούτων σπουδαιοτάτων οἰκονομικῶν παραγόντων, ἢ
Ἑλλὰς κατὰ μείζονα λόγον ποέπει νὰ στρέψη τὴν προ-
σοχὴν της πρὸς ταύτας, διότι τόσον τὰ γεωργικὰ της
προϊόντα ὅσον καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ της δὲν εἶναι ἄρ-
κετὰ εἰς λαὸν τόσον μάλιστα τελευταίως ἀυξηθέντα, διότι
ἐκ τῆς βελτιώσεως τούτων θὰ δοθῇ μεγάλη ὄθησις εἰς
τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν.

Εὐτυχῶς ἔστω καὶ ἀργά, κατενοήθη ἡ μεγάλη
τούτων ἀξίτι ἐν τῇ πατρίδι μας καὶ οὕτως βλέπομεν
μίαν ἀρκετὰ καλὴν κίνησιν, μίαν ἐντατικὴν ἐργασίαν
στρεφομένην πρὸ ἀνάπτυξιν των, ὡς τὰ διάφορα γε-
ωργικὰ συνέδρια, τὴν ζωοτεχνικὴν ἐκθεσιν Χαλκιδικῆς
κ. ἄ. Οἱ φυσικοί, οἱ ἐπιστήμονες γεωπόνοι καὶ κτη-
νοτρόφοι πρέπει νὰ καταστήσουν γνωστὰς τῷ γεωργῷ

καὶ κτηνοτρόφου τὰς διαφόρους καλλιέργειας τῶν φυ-
τῶν καὶ τὰς διαφόρους περιπετειὰς τῶν ζώων. Ἐπι-
προσφέρουν τὰς γνώσεις των μὲ μίαν γλῶσσαν σαφῆ
καὶ μὲ εἰκόνας ἢ ἀντικείμενα δμιλοῦντα εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μούς. Οἱ ἐπιστήμονες δὲν ἐξέρχονται τοῦ ἐπιστημονι-
κοῦ των πεδίου, εἰς εἶναι ταυτοχρόνως ζωολόγοι καὶ
κτηνοτρόφοι ἢ βοτανικοὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς καλλιερ-
γείας.

Πῶς θὰ γίνωσι γνωστὰ εἰς τοὺς καλλιεργητὰς ἕν νέον
λίπασμα ἢ μία γεωργικὴ μηχανὴν τελειοποιημένη ἢ
εἰς τοὺς κτηνοτρόφους γενικαὶ γνώσεις κτηνοτροφίας
ἢ προληπτικὰ μέσα τῶν ἀσθενειῶν τῶν ζώων; Νο-
μίζομεν δι' ἐκθέσεων, δμιλιῶν καὶ πειραμάτων προο-
ηροσμημένων τῷ σκοπῷ των, κατὰ τὰς ἑβδομαδιαίας
ἀγορὰς τῶν κωμοπόλεων καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχιακὰς
ἐμπορικὰς πανηγύρεις, εἰς ἃς εἶναι συγκεντρωμένος
μέγας ἀριθμὸς γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων.

Τὰ γεωλογικὰ μουσεῖα παῖζουν ῥόλον ἐξόχως λε-
πτὸν εἰς ὀφελιμότητα καὶ διδασκαλίαν τῆς γεωργίας
καὶ κτηνοτροφίας. Ταῦτα βεβαίως παρουσιάζουν καὶ
μεγάλα μειονεκτήματα, καθόσον ἕν ζῶον ἀπεξηραμέ-
νον ἢ διατηρημένον εἰς τὸ οἶνόπνευμα δὲν εἶναι παρὰ
καὶ νεκρὸν. Μανθάνει τις ἐξ αὐτοῦ τὴν μορφήν τοῦ
ζῶου μετρίως, δὲν μανθάνει ὅμως τίποτε περὶ τῆς ζωῆς
τοῦ ζῶου αὐτοῦ ἕν τῇ φύσει. Ἐξ ἄλλου, αἱ συλλογαὶ
τῶν μουσειῶν ἐδρίσκονται ἐντὸς προθηκῶν ἢ ἐντὸς
φιαλῶν, ὅπου ἕκαστος ἐπισκέπτης δὲν δύναται νὰ τὰς
ἐξετάσῃ καλῶς. Πρὸς μετρίασμόν τῶν μειονεκτημάτων
τούτων εἰς πλεῖστα μουσεῖα ἔγιναν ἀξίεπαινοι προ-
σπάθειαι.

Ἀλόγω τῶν μειονεκτημάτων τῶν ἀνωτέρω συλλο-
γῶν ἐκρίθη ἀναγκαῖα ἡ ἴδρυσις ζωολογικῶν κήτων, θη-
ριοτροφείων, ἐνυδρείων καὶ γενικῶς συλλογῶν ζών-
των ζώων. Αἱ συλλογαὶ ὅμως τῶν ζώντων ζώων στοι-
χίζουσιν ὑπερβολικὰ λόγω τῆς καθημερινῆς τροφῆς τῶν
ζώων, τῆς θερμοκρασίας ἧς πλεῖστα τούτων ἀπαι-
τοῦσι καὶ τοῦ μεγάλου χώρου, ὃν πολλὰ θέλουσι, ὡς
μὴ δυνάμενα νὰ ἀνθέξωσι εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν.

Περίφημοι ζωολογικοὶ κήποι εἶναι οἱ τοῦ Ἀμ-
βούργου καὶ τῆς Ἀμβέρσης. Οἱ λαοὶ οἱ κατανοοῦντες
τὴν μεγάλην σημασίαν τῶν ζωολογικῶν κήπων, προ-
σπαθοῦν νὰ δημιουργήσουν ἰσαξίους πρὸς τοὺς ἀναφε-
ρομένους. Ἡ φιλοδοξία τῶν δημογενῶν εἶχε πλουτή-
σει ἀρκετὰ τὸν ἕν τῷ Παλαιῷ Φαλήρω ζωολογικὸν κή-
πον, ὅστις, ἐπειδὴ ἴσως ἐθεωρήθη περιττός, καταργήθη.

Εἶναι προφανές ἡ διδασκτικὴ ἀξία, ἣν ἔχει ἡ ἐπί-
δειξις εἰς τὸν λαόν ὀρισμένων σκηνῶν ἐκ τῆς ζωῆς
τῶν ζώων, ὡς ἡ ἐσωτερικὴ ἐντονος ἐργασία μιᾶς μυρ-
μηκίᾶς ἢ μιᾶς κυψέλης, ἡ αὔξησις τοῦ μεταξοσκώλη-
κος, ἡ ἐργασία τῶν νεκροφόρων κανθάρων κ. ἄ.

Διὰ τὸν λαόν ὑπάρχουν κυρίως τρεῖς κατηγορίαι
ζώων;

1) Τὰ ὀφείλιμα, ἅτινα προστατεύει καὶ περιποιεῖ-
ται φροντίζων ἄμα καὶ περὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ
των, 2) τὰ βλαβερά, ἅτινα καταδιώκει καὶ ἐξολοθρεῖ
ποικιλοτρόπως καὶ 3) τὰ ἀβλαβῆ, ἅτινα περιφρονεῖ.

Πᾶν ἐρπετὸν, ἐχιδνα ἢ ὄφις ἀνωβόλος φονεύεται
αἱ νυκτερίδες καὶ αἱ γλαῦκες, αὐτοὶ οἱ ἄμμοθοι διώ-
κται τῶν ἀνωφελῶν κωνώπων (νυκτερίδες) καὶ τῶν
τρομερῶν καταστοφῶν τῶν σιτηρῶν, τῶν ἀρουραίων
(γλαῦκες), φονεύονται ὁμοίως ἄνευ οὐδέμιᾶς διαδικα-
σίας ὁμοίως αἱ μυγαλαὶ, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ὡς κοι-
νοὶ ποτικοὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς.

Ἐποῖαι πλάναι ὀφειλόμενα εἰς ἐπιπολαίαν ἐξέτα-
σιν καὶ αἱ ὁποῖαι ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπῆρχον, ἂν ἡ ζω-
λογία ἦτο γενικευμένη. Ἐχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἕκα-
στος χωρικὸς πρέπει νὰ μάθῃ ζωολογίαν, πρέπει νὰ
γείνῃ μύστις αὐτῆς, ἀφ' οὗ προηγουμένως γίνωσι μύ-
σται τῆς ζωολογίας ὁ διδάσκαλος, ὁ ἰατρός καὶ πᾶς
ἀνεπτυγμένος τοῦ χωρίου, δηλαδὴ οἱ μόνοι κατάλλη-
λοι διὰ νὰ μνησοῦν τὸν χωρικόν.

Ἐποῖαν λέγωμεν νὰ γίνωσι μύσται τῆς ζωολογίας,
δὲν ἐννοοῦμεν νὰ γίνωσι ἐπιστήμονες ζωολόγοι, ἀλλ'
ἐννοοῦμεν νὰ γνωρίσωσι τὰ ζῶα τῆς χώρας των καὶ
πρὸ πάντων τὰς ὀφελείας καὶ βλάβας των.

Ἐργα κατάλληλα διὰ τὴν τοιαύτην γενίκευσιν τῆς
ζωολογίας, νομίζομεν εἶναι: 1) Βιβλία μὲ εἰκόνας
χρωματιστὰς καὶ ὀραίας τῶν ζώων, μὲ ἅ τλᾶς καὶ συν-
τόμους αὐτῶν περιγραφὰς καὶ περὶ τῆς ὀφελείας ἢ
βλάβης των, καὶ 2) Πίνακες μεγάλοι τῶν ζώων χρω-
ματιστοὶ μὲ ὀλίγας ἐπεξηγηματικὰς σημειώσεις. Τῶν
βιβλίων καὶ πινάκων τούτων νὰ γείνῃ ἐδρεῖα διανομὴ
εἰς τὰς κωμοπόλεις καὶ χωρία.

Αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν ἂς παύσουν πλέον νὰ στο-
λιζονται μὲ τὰς ἀπαισίας μορφὰς τῶν διαφόρων λη-
στῶν καὶ ἄλλας εἰκόνας ἐπιδρωσας κακῶς εἰς τὰς ψυ-
χὰς των, καὶ ἂς στολισθοῦν μὲ τὰς ὀραίας εἰκόνας τῶν
ἀμίσθων ἀγροφυλάκων καὶ δασοφυλάκων καὶ τῶν βλα-
βερῶν εἰς αὐτοὺς ζῶων.

Ἄριστον βεβαίως θὰ ἦτο ἂν ὑπῆρχον πολλοὶ ζωο-
λογικοὶ κήποι εἰς διαφόρους πόλεις, περιλαμβάνοντες
ζῶα ὀρισμένης περιοχῆς. Ἡ ζῶσα αὕτη μικρὰ συλ-
λογὴ θὰ ἦτο διδασκτικώτερα ἢ ἕν μέγα ζωολογικὸν μου-
σεῖον.

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΠ. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ
Καθ. Φυσικῆς.